דברים ג

א. אין דער היינטיקער סדרה ווערט דערציילט ווי די בנ״י האָבן מנצח געווען „עוג מלך הבשן ואת כל עמו . . ונלכוד את כל עריו . . כל חבל ארגב ממלכת עוג בבשן״[1].

בנוגע צו „חבל ארגב״ גענפינט מען צוויי ענינים וועלכע ווייזן אויף חשיבות המקום:

א) רש״י[2] טייטשט (לויטן תרגום[3]) אז „ארגב״ מיינט „פלטין״, „היכל מלך״. און דעם גאנצן „פלך״ (חבל) האָט מען געפֿירופֿן על שם פונעם „היכל מלך״.

ב) די משנה[4] זאגט „תקוע[5] אלפא לשמן (דער שמן פון שטאָט „תקוע״ איז „ראשון ומובחר לשמנים״[6] פֿאַרן בית המקדש), אבא שאול אומר שני׳ לה רגב בעבר הירדן״. איז דער טאָטע מפרש[7], אז „רגב הוא חבל ארגב[8] שהוא בחלקו של מנשה שבעבר הירדן . . כמ״ש בפ׳ דברים[9]״.

1) פרשתנו ג, ג־ד.
2) עה״פ (ד).
3) אונקלוס כאן (וע״פ תרגום שני למג״א א, ג). וראה גם פרש״י למ״ב טו, כה (שהובא בפרש״י כאן). אבל בעריך (ע׳ טרוכנא): שם מחוז.
4) מנחות פ״חי מ״ג (פה, ב).
5) במשנה שבמשניות (וכ״ה בתורת לוי״צ שבסמוך): תקועה (וראה שנויי נוסחאות למשניות שם).
6) ל׳ הרע״ב שם.
7) תורת לוי״צ למס׳ מדות (ס״ע רפד). וראה ההערה על גליון המשניות (הוצאת יכין ובועז) מנחות שם בשם האחרונים.
8) ואין להקשות על תוס׳ אל״ף בתחלת התיבה — עדמ״ש בראב״ע פרשתנו כאן.
9) פרשתנו שם, יג־יד.

•) כ״ה במשניות. ובגמרא — פ״ט.

[און דערמיט איז ער מבאר[10] דעם טעם (פנימי) פֿאַרוואָס „יאיר בן מנשה לקח את כל חבל ארגב״[11] — ווייל „יאיר הוא מלשון אור, ואור נמשך משמן״].

יעדער ענין אין תורה איז מדויק בתכלית. דאַרף מען זאָגן, אז די צוויי ענינים חשיבות וואָס ווערן דערציילט אין תורה בנוגע דעם זעלבן אָרט, „חבל ארגב״ — (א) אז דאָס איז פֿאַרבונדן מיט „היכל מלך״, און (ב) אז דאָס איז „שני׳ לה״ אויף נעמען פון דאָרט שמן למקדש — האָבן צווישן זיך א שייכות אין תוכן.

ב. וועט מען דאָס פֿאַרשטיין[12] פון דעם ביאור אין דעם ענין אז „שני׳ לה רגב בעבר הירדן״:

פון פשטות לשון המשנה — „אבא שאול אומר שני׳ לה כו׳״ — איז משמע[13], אז דאָס איז א פלוגתא צווישן דעם תנא קמא מיט אבא שאול צי דער שמן פון רגב איז „שני׳ לה״ אָדער ניט[14] [ובפרט אז אויך בנוגע צו סולת ויין (פֿאַרן ביהמ״ק) ווערט געבראַכט אין משנה[15] אז עס איז פֿאַראַן „אלפא״ און „שני׳ להן״, און ביי זיי ווערט אויסגעטייטשט וואָס די „שני׳ להן״ זיינען — (א) בהמשך צום „אלפא״, און (ב) אלס א סתם משנה][16].

10) תורת לוי״צ שם ס״ע רצא ואילך.
11) פרשתנו שם, יד.
12) נוסף על הנקודה הכללית — שעניני היכל מלך צ״ל חשובים, אלא שלא כבקיטון שבהיכלו.
13) ראה שד״ח כללים (ח״א מט, ב. ח״ז א׳תעה, ב ואילך). ושנ״ב.
14) ונפק״מ לדינא — באם אין שמן בתקוע, האם יש חיוב (עכ״פ לכתחילה) להביא מרגב דוקא.
15) מנחות שם מ״א (פג, ב) ומ״ו (פו, ב).
16) ע״פ פי׳ הרמב״ם בפיה״מ כאן (ב„אלפא״)

דאַרף מען פֿאַרשטיין: אין וואָס באַשטייט די פלוגתא צווישן דעם ת"ק מיט אבא שאול? ובכלל — ווי איז שייך אַ פלוגתא אין מציאות[17] (צי דאָס איז אַ שמן מובחר אַדער ניט[18])?

ויש לומר, אַז דאָס איז מבואר אין דעם וואָס אבא שאול איז מוסיף ומפרט „רגב בעבר הירדן", וואָס דערמיט איז ער אויסן (ניט נאָר צו מציין זיין וועלכן „רגב" ער מיינט[19], נאָר) צו באַוואָרעַנען דעם חידוש שבזה: דער טעם פונעם ת"ק אַז אויפן שמן פון רגב איז ניט מתאים צו זאָגן „שני' לה" (אַז ער איז „קרוב . . להיות משובח"[20] צום שמן פון תקוע שבא"י) איז ווייל רגב איז אין עבר הירדן (כדלקמן): און דאָס באַוואָרנט אבא שאול, אַז אַע"פ אַז רגב איז „בעבר הירדן", אעפ"כ האַלט ער אַז דער שמן פון „רגב" איז „שני' לה".

ג. דער ביאור אין דעם (ע"ד החסידות):

עס איז ידוע[21] אַז שמן איז מרמז אויף ביטול. ווי מען זעט עס אין שמן בגשמיות, אַז ער ווערט געמאַכט דורך כתישת הזית, „כתית למאור"; און בשעת מען צינדט עס אָן, ווערט דער שמן „נמשך אחר הפתילה ונכלה ונשרף הכל . . שלא נשאר ממנה כלום"[22]; און אויך זיין ברענען גופא איז בחשאי[23], אַן רעש — וואָס דאָס אַלץ ווייזט אויף ביטול בתכלית, ביטול המציאות.

צו דער דרגא פון ביטול במציאות — אַ ביטול מכל וכל, בדוגמא ווי דער שמן ווערט נכלה לגמרי — קען דער אדם ניט צוקומען בכח עצמו[24], דורך זיין עבודה והתבוננות ברוממות הא-ל ושפלות האדם[25], וואָרום וויפל אַ מענטש זאָל זיך מבטל זיין, איז עס אַלץ בגדר ביטול היש, וואָס ער איז זיך מכניע ומבטל זיין ישות פאַר דעם אויבערשטן, אַבער ער בלייבט אַ „דבר בפני עצמו"[26].

זיין „מציאות" קען ניט ברענגען צו ביטול המציאות.

דער ענין פון ביטול במציאות קומט דוקא[26] דורך אַ גילוי מלמעלה[27]: בשעת ביים אדם ווערט נתגלה אַן אור אלקי — און מצד דעם אויבערשטן איז דאָך ניטאָ קיין אָרט פאַר קיין מציאות זולתו ח"ו — ווערט בדרך ממילא נתבטל די מציאות האדם.

ד,תקוע מלומדת להביא שמן שהיא רגילה לעשות שמן טוב", ולעיל (משנה א) בפי' „שני' להן" — „ואין מצטרפין ליטול ממנה אלא על ידי הדחק" —

יש לומר, שלא הי' רגיל כלל שיביאו שמן מרגב, ורק אבא שאול זכר שהביאו פעם משם. ע"ד הא דמדות שהובא לקמן סעיף ח.

17) ראה שד"ח כללים ח"ג תקמה, ד ואילך. וראה ברכ"י שצויין לקמן הערה 31 ד"ה ונראה.

18) ולהעיר מבכורים פ"א מ"י (וראה שם מ"ג — דמוכח דזיתים מעבר הירדן ה"ה מובחרים. וראה „משנה ראשונה" למ"י שם.

19) את"ל שיש „רגב" אחרת (ובפרט אם היא בא"י) שצריך לשלול (ע"ד מ"ש ברש"י כת"י ורע"ב מנחות שם מ"א בנוגע ל„כופריים (חפרים) בבקעה").

20) ראה ל' הרע"ב למנחות שם ד"ה שני'.

21) תו"א תצוה פא, סע"ג ואילך. שם בהוספות קי, ד ואילך (וראה שם מקץ (מ, ד) שהוא בחי' יראה עילאה, בבחי' בטול ממש). שערי אורה לה, ב ואילך. לז, א ואילך. ובכ"מ.

22) תו"א תצוה (שם, ד).

23) זח"ג לט, א. תו"א מקץ שם (סע"ד). בהוספות תצוה שם.

24) להעיר ממחז"ל אין חִבּוּש מתיר עצמו (ברכות ה, ב).

25) ראה רמ"א או"ח סצ"ח ס"א.

26) ראה לקו"ת ברכה צח, ב.

27) סה"מ קונטרסים ח"ב שכה, א. ובכ"מ. וראה סידור בהערה לתיקון חצות (קנב, א) ד„עיקר היראה היא הבאה מלמעלה" (שלמעלה גם מבחי' יר"ע, יראת).

[נאָר כדי אַז דער גילוי מלמעלה זאָל ביי אים דערהערט ווערן און פועל זיין פעולתו אויף אים, מוז דער אדם זיין אַ כלי דערצו; ד. ה. אַז די עבודת האדם באשטייט (נאָר) אין מאַכן פון זיך אַ כלי צום גילוי אור מלמעלה, אָבער דער ביטול (במציאות) גופא ווערט אויפ־געטאָן (ניט דורך זיין עבודה, נאָר) דורך דעם גילוי מלמעלה].

ד. עפ״ז ווערט מען פאַרשטיין דעם חילוק צווישן ארץ ישראל און עבר הירדן בנוגע דעם „שמן״ פאַר בית המקדש:

דער חילוק צווישן ארץ ישראל און עבר הירדן איז:

ארץ ישראל איז די ארץ שבעה עממין וואָס דער אויבערשטער האָט מלכת־חילה בוחר געווען פון אלע ארצות אלס ארץ הקודש, און אלס אזא האָט ער זי אָפגעגעבן צו די אבות קדושים לאחוזת עולם; משא״כ עבר הירדן איז ניט אַן ארץ וואָס איז מלכתחילה געווען אויסגעשטעלט פאַר בני ישראל, נאָר — „נטלו מעצמם״[28]: די בני גד ובני ראובן האָבן זי אויסגעבעטן: „יותן את הארץ הזאת לעבדך לאחוזה״[29].

און דערפאַר איז פאַראַן אַ חילוק עיקרי בנוגע דער קדושה (והשראת השכינה)[30] אין ארץ ישראל לגבי עבר הירדן[31], וכמחז״ל[32] „ארץ כנען[33] מקודשת מעבר הירדן, ארץ כנען כשרה לבית שכינה״:

די קדושה פון ארץ ישראל איז ניט אָפהענגיק אין די אידן ועבודתם, נאָר זי קומט מלמעלה — „ארץ[34] אשר גו׳ תמיד עיני ה׳ אלקיך בה״:

משא״כ די קדושה פון עבר הירדן, וואָס איז געווארן אַ נחלה פאַר אידן דורך זייער בקשה — איז עס אַ מדריגה וואָס נברא טוט אויף.

ה. און דאָס איז דער ביאור הפ־לוגתא צווישן דעם תנא קמא און אבא שאול:

דער תנא קמא האָלט אַז שמן מובחר קען זיין נאָר פון ארץ ישראל. וויל דוקא אין ארץ ישראל איז אלקות מאיר באופן גלוי, ביז אין אַן אופן פון ראי׳

---

28) ספרי תבוא כו, ג (הובא ברמב״ן חקת כא, כא). וראה ירושלמי בכורים פ״א ה״ח (אלא ששם דחצי שבט מנשה — דבי׳ עסקינן — לא נטלו מעצמן, אבל גם הוא בא בצירוף ובהמשך לבקשת בני גד וראובן, וכבר שקו״ט בזה. ואכ״מ —. וראה לקו״ש חכ״ח ע׳ 210 ואילך).

29) מטות לב, ה.

30) אלא שישראל מוסיפין בה קדושה — וע״ד שבת דמקדשי וקיימא (ביצה יו, א) וע״י זכור את יום השבת — נעשה — לקדשו (תו״א יתרו ד״ה זכור (סט, ג). ובכ״מ).

ועוד — ידוע דשתי קדושות בא״י — א) הקדושה מחמת השכינה השורה בה, ב) הקדושה הגורמת לחיוב מצות התלויות בארץ, הבאה ע״י כיבוש — ראה בארוכה אנציקלופדי׳ תלמודית ע׳ ארץ ישראל (ס״ע ריג ואילך). וש״נ.

31) הבא לקמן הוא בהתאם להמבואר באוה״ת מטות (ע׳ א׳שמ — מס׳ הגלגולים פט״ז) דעבר הירדן מל׳ דיצירה (וג״ר דעשי׳), אבל א״י ו״ק דיצירה. ע״ש. וראה גם ד״ה ומקנה רב תרכ״ט (ע׳ רנט).

החילוק בין א״י לעבר הירדן ע״ד הנגלה — שקו״ט בכו״כ ספרים, ומהם: תשב״ץ ח״ג סי׳ קצח וסי׳ ר. כפתור ופרח פ״י (פמ״ח). ברכי יוסף או״ח סתפ״ט סק״ג. אוצר הספרי (להגר״מ זעמבא) — נדפס בריש ספרי זוטא (עם אמבוהא דספרי) ע׳ כט ואילך. וראה צפע״נ עה״ת פרשתנו כאן (פסוק יד־טו). מפענח צפונות ע׳ קנב. ועוד. וראה אנציקלופדי׳ תלמודית שם (ע׳ רה־ו. ע׳ רח) וש״נ.

32) במדב״ר פ״ז, ח (ספרי זוטא נשא ה, ב) — הובא ברמב״ן חוקת שם. אוה״ת וד״ה ומקנה רב שם. ועוד.

33) אפילו בעת היותה ארץ כנען — מקודשת כנ׳.

34) עקב יא, יב.

(„עיני ה"א בה"), און דערפאר איז עס אַ מקום מוכשר אויף ביטול במציאות — „שמן".

[ובפרט ווי דער אלטער רבי איז מבאר[35] דעם לשון „עיני ה' אלקיך בה", אז „עינים הם כינוים להמשכת והארת אור החכמה" — וואס שמן איז פאר־בונדן מיט חכמה[36], ווי חז"ל זאגן[37] „מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצוי בהן").

ויש לומר, אז אויך אין דעם נאמען „תקוע" איז מרומז די מעלה פון דעם „שמן": „תקוע" איז מלשון „ויתקע מחשבתו בחוזק"[38]. ובענינו — דער „יתקע מחשבתו בחוזק" אין דעם אור אלקי וואס ווערט נתגלה אין א"י, באופן אז מ'ווערט נתאחד מיט דער אור וקדושה און דעריבער איז דער גילוי האור פועל פעולתו, צו אויפטאן ענין הביטול בשלימותו.

משא"כ עבר הירדן, וויבאלד דארט איז ניטאָ דער גילוי אור הקדושה מל־מעלה, וואס זאל פועל זיין דעם ענין פון ביטול (אמיתי) במציאות, דערפאר קען דער שמן פון „רגב בעבר הירדן" ניט זיין קיין „שני' לה" (זיין בערך צום שמן וביטול פון ארץ ישראל) — ס'איז ניט אין דעם גדר פון שמן.

ו. אבא שאול אבער האלט, אז דער שמן פון רגב קען יע זיין אַ „שני' לה" — ווייל אע"פ אז די קדושה פון עבר הירדן קומט ניט צו קדושת ארץ ישראל עצמה (און דערפאר איז עס ניט קיין „אלפא לשמן"), איז עס אבער אויך אַ קדושה וואס איז העכער פון נבראים און קען דערפאר פועל זיין אַ ביטול במציאות[39], וואס איז בערך צום ביטול מכל וכל פון א"י (באופן אז ער איז „שני' לה").

וואָרום אויך אין עבר הירדן איז נמשך געווארן דער גילוי אור מלמעלה: די קדושה פון עבר הירדן האט זיך אויפ־געטאן[40] ניט דורך די בני גד ובני ראובן, נאר דורך דעם וואס דער אויבערשטער האט מסכים געווען און קובע געווען אז עס זאל ווערן זייער נחלה, וואס דער־מיט האט ער דארט אריינגעגעבן אַ קדושה מיוחדת (און די בני גד ובני ראובן האבן דורך זייער בקשה גורם גע־ווען[41] צו דער המשכת הקדושה).

[ע"ד ווי דער באדייט פון „נטלו מעצמם" אין פשטות — איז ניט דער פשט אז זיי האבן עס בפועל ממש פון זיך אַליין געגומען: דאס מיינט, אז זיי האבן דאס „געגומען" דורך זייער בקשה, אבער די נתינה לפועל איז געווען אפהענגיק אין תשובתו של משה און דעם אויבערשטנס רצון[42]].

און דאס איז דער חילוק צווישן עבר הירדן און חוץ לארץ: אויך אין חו"ל האט אַ איד בכח צו אויפטאן און דארף אויפטאן אז אלקות זאל דארט מאיר זיין בגלוי, וכפתגם רבותינו נשיאינו[43] „מאך

---

35) אגה"ק ס"י יד.

36) ראה במקומות שצוינו בהערה 21.

37) מנחות פה, ב. וראה רש"י כת"י שם.

38) לשון התניא ספ"ג.

39) להעיר מד"ה ומקנה רב שם: שגם הארץ הזאת (עבר הירדן) הגם שאינה מקודשת כ"כ תהי' לכם לאחוזה בבחי' ירושה ע"י העבודה בהעלאת נה"ב (וראה שם לפנ"ז שהיא בחי' רצוא ליכלל וליבטל באוא"ס ב"ה).

40) ראה לעיל הערה 30.

41) ולאופן הב' באוה"ח (פרשתנו ג, יג) שהיא בכלל ירושת האבות — אין לבני גד כו' שייכות לעצם הקדושה דעבר הירדן. ואכ"מ.

42) ראה פרשתנו (ג, יח) ה' אלקיכם נתן לכם את הארץ הזאת לרשתה.

43) אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א מכתב עדר.

דא (אין חו"ל) ארץ ישראל". וויבאלד אבער אז דער גילוי וועט אויפגעטאן דורך דעם אדם (בלשון הנ"ל: מאך דא א"י), איז עס אזא מדריגה וואס איז ניט העכער דערפון וואס א נברא מוגבל קען ממשיך זיין.

משא"כ די דרגת הקדושה פון עבר הירדן קען ניט א איד ממשיך זיין און אויפטאן בו אליין — זיי קענען נאר בעטן און גורם זיין אז דאס זאל נמשך ווערן מלמעלה.

און וויבאלד די קדושה פון עבר הירדן איז העכער פון קענען נמשך ווערן דורך נבראים, דעריבער קען זי אין זיי אריפטאן א ביטול במציאות: נאר אזוי ווי דאס איז א מדריגה וואס האט עכ"פ א שייכות צו נבראים — וואס דערפאר קענען זיי דאס בעטן און ארויסרופן (עכ"פ בדרך גרם) — דערי־בעב איז עס ניט בדומה צו דעם ביטול במציאות וואס קען זיך אויפטאן אין ארץ ישראל עצמה. ומהאי טעמא איז דער שמן פון „רגב בעבר הירדן" בלויז „שני־לה".

ז. ע"פ כל הנ"ל וועט מען אויך פארשטיין די שייכות צווישן די צוויי ענינים הנ"ל (סעיף א) בנוגע צו „חבל ארגב" — ווייל די מעלה מיוחדת פון (דעם „שמן" וביטול פון) „רגב", איז מרומז אין דעם פירוש פון „ארגב" — מלשון „פלטין", „היכל מלך":

בשעת אידן זיינען כובש א לאנד, איז עס ניט נאר א כיבוש בגשמיות, אז די בעלות פון לאנד גייט אריבער צו אידן, נאר דאס איז (ובעיקר) א כיבוש ברוח־ניות — הארץ וכל ענינ"י גייען אויבער לרשות (גוי קדוש) הקדושה.

ועד"ז איז עס בנוגע צו „ארגב" — לשון „פלטין": בשעת מ'האט כובש געווען „חבל ארגב", איז דאס נתהפך ג־ווארן פון א „היכל מלך" בשר ודם, פון די אומות העולם (עוג מלך הבשן), צו א „היכל מלך" פון דעם אמת'ן מלך, מלכו של עולם.

און דערפאר איז „ארגב" — וואס איז געווארן א „פלטין של מלך" פון מלכו של עולם — א מעין פון כללות ארץ ישראל, וואס איז „פלטין של מלך".

און מצד דעם איז אויך דער שמן וביטול פון דעם ארט מעין (שני' לה) פון דעם ביטול וואס איז פאראן אין ארץ ישראל.

ח. ויש לומר, אז דאס וואס אבא שאול זאגט בנוגע דעם שמן פון „רגב בעבר הירדן" (אז עס איז „שני' לה") איז א לשיטתי', עולה בקנה אחד מיט נאך אן ענין וואס אבא שאול זאגט בנוגע שמן שבמקדש:

די משנה זאגט אין מס' מדות[44], אז עס זיינען געווען פיר לשכות אין די פיר מקצועות פון עזרת נשים. בנוגע דער לשכה שבמערבית דרומית וועט ג־בראבט אין דער משנה, אז רבי אליעזר בן יעקב האט געזאגט „שכחתי מה היתה משמשת". האט אבא שאול געזאגט: „שם היו נותנים יין ושמן, היא היתה נקראת לשכת בית שמני".

פארוואס האט ראב"י פארגעסן דוקא וועגן דער לשכה שבעזרת נשים? איז דער טעטע מבאר[45] (אין אותיות פון קבלה) אז אט־די לשכה מצ"ע איז פאר־בונדן מיט א מדריגה (בחי' יסוד ז"א) אין וועלכער ס'איז שייך דער ענין השכחה, אבער דורך דעם וואס „שם היו נותנין

44) פ"ב מ"ה.

45) תורת לוי"צ שם ע' רפג ואילך. ע"ש.

יין ושמן" — און נאך מער: די לשכה „נקראת ע"ש שמן ולא ע"ש יין ג"כ" — האט עס באוואַרנט „שבל ישכחו מה היתה משמשת . . כי שמן זית מחזיר[46] הזכרון".

און דוקא אבא שאול האט עס דער-מאנט, ווייל די בחינה פון אבא שאול (יסוד אבא שביסוד ז"א[47]) איז פאַרבונדן מיטן ענין הזכרון (וואַרום „זכרון[48] הוא מבחי' חכמה יסוד אבא").

איז לכאורה ניט גלאַטיק (בפנימיות הענינים): וויבאַלד דער אויפטו דא איז דער ענין השמן, וואס ער (דוקא) איז „מחזיר הזכרון" — פארוואס איז אין דער לשכה געווען אויך יין, ויתירה מזה — אבא שאול דערמאנט בפירוש יין, ויתירה מזה — ער איז מקדים יין לשמן („שם היו נותנין יין ושמן") — ובפרט אז יין איז ענינו היפך הזכרון (ווי דער טאַטע איז מבאר[49]) „מיין אדרבה נמשך שכחה"?

ט. איז דער ביאור בזה, אז אדרבה — היא הנותנת:

דער אויפטו דא איז, אז די המשכה פון „זכרון" איז אין דעם ארט וואו מצ"ע איז דארט שייך און נאך מער — ממשיך שכחה.

און דערפאר איז ער מקדים „שם היו נותנין יין", הדגשה אז די לשכה מצ"ע איז שייך, אז ארט פון יין[50] פון ווערט ס'איז „נמשך שכחה"; נאר דורך דעם וואס מ'איז דארט נותן אויך שמן, ביז אין אן אופן אז דאס ווערט דער עיקר (— די לשכה „נקראת ע"ש שמן" דוקא), ווערט נמשך דער ענין הזכרון, און עס ווערט באַוואַרנט „שבל ישכחו מה היתה משמשת".

[און דאס איז אויך מתאים מיט דעם ביאור הנ"ל (פון טאַטן) אז מדריגת אבא שאול איז „יסוד אבא שביסוד ז"א": אין „יסוד ז"א" מצ"ע איז שייך כביכול שכחה[50], אבער דורך דער המשכה פון „יסוד אבא" ב„יסוד ז"א" ווערט אויפגע-טאַן זכרון אויך אין „יסוד ז"א"].

ועפ"ז יש להסביר אז אבא שאול איז אזיל לשיטתי' אין דעם דין פון „שני' לה רגב שבעבר הירדן"[51]: אויך אין דעם דין איז דער אויפטו על דרך זה, אז אויך אין דעם ארט (עבר הירדן) וואו דער ביטול איז באופן אז עס איז ביטול היש עס בלייבט אבער „מציאות" האדם, ווערט נמשך דער ביטול פון „שמן", כנ"ל

— בדוגמת ענין הנ"ל בנוגע צו לשכת בית השמנים, אז אין דעם ארט וואו „נותנין יין", וואס מצ"ע איז דארט שייך שכחה (דערפאר וואס דאס איז א מדריגה וואס איז שייך צו נבראים („מציאות") וועלכע זיינען בעלי שינוי[52]), ווערט דארט נמשך דער ענין הזכרון (וואס קומט פון חכמה וביטול).

יו"ד. די הוראה מכל זה אין עבודת כל אחד ואחד:

עס איז ידוע אז תורה ווערט אנגע-

---

46) ראה הוריות יג, ב.

47) שם ע' רצא.

48) שם ע' רפד. וראה בארוכה תו"א תצוה שבהערה 21. ובכ"מ.

49) שם (ומביא ע"ז כמה פסוקים. ע"ש).

50) ועד שאף שהלשכה נק' ע"ש השמן דוקא — מ"מ שמה „לשכת בית שמניא", ש„תיבת בית . . רומז על יין" (תורת לוי"צ שם).

*50) ראה ג"כ לקוטי לוי"צ לזהר כרך ב' ע' קלו ואילך.

51) ראה גם תורת לוי"צ שם (ס"ע רצא ואילך) קשר ב' הענינים זל"ז ושייכותם לאבא שאול.

52) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"י בסופה.

רופן סיי יין און סיי שמן[53]. דער חילוק בכלל צווישן זיי אין עבודת האדם איז[54]: „יין", וואָס ברענגט צו שמחה, איז מרמז אויף לימוד התורה מיט אַ קאָך און אורייתא קא מרתחא לי'[55]: „שמן" (חשאי[56]) ווייזט אויף דעם ביטול וואָס פאָדערט זיך פאַר און ביי לימוד התורה, כמארז"ל[57] אַז עס דאַרף זיין „ברכו בתורה תחלה".

קען מען מיינען, אַז דאָס זיינען צוויי הפכיות'דיקע ענינים: „יין" איז אַן ענין פון „מציאות" (קאָך), און „שמן" איז ענינו ביטול; און דערפאַר, אע"פ אַז עס פאָדערן זיך ביידע תנועות, קענען זיי אָבער ניט זיין צוזאַמען אין דער־זעלבער צייט, נאָר יעדערער אין אַ באַזונדער צייט: קודם הלימוד דאַרף זיין דער „ברכו בתורה" בכדי צו האַלטן ביי „ונפשי כעפר לכל תהי'"; און דערנאָך, בשעת הלימוד גופא, וואָס דאַרף זיין מיט הבנה והשגה, דערהערט זיך בלויז דער קאָך און געשמאַק — דער „יין" פון תורה[58].

לערנט אבא שאול אַז מען דאַרף אַריינגעבן „שמן" אין דער זעלבער „לשכה" וואו ס'איז דאָ דער „יין". און נאָך מער: דער יין דאַרף ווערן אַ טפל צום שמן, ביז אַז די לשכה ווערט אָנגעפרופן ע"ש השמן דוקא. עס מוז טאָקע זיין דער „יין" — דער קאָך אין הבנת והשגת התורה, אָבער מען דאַרף שטענדיק געדענקען אַז אויך דער קאָך אין לימוד התורה דאַרף זיין דורכגענומען מיטן ביטול צום נותן התורה[59].

און דערביי באַוואַרנט די משנה וואָס קען אַרויסקומען לולא זה — „שכחתי מה היתה משמשת", וואָס י"ל הדיוק בזה: ראב"י האָט געוואוסט אַז עס איז דאָ די לשכה, אַ מקום מוקדש נאָר צו עניני בית הקדוש ב"ה ורצונו, אָבער „מה היתה משמשת" איז — למאי נפק"מ, ובלשון הידוע[60] „אלו נצטוה לחטוב עצים" איז דאָס אין דער זעל־בער לשכה[61], ונוגע רק שתהי' עבודה (קבלת עול, אהבת השם, יראת השם) בכלל אַן דעם דיוק פון אַראָפנעמען דאָס אין פרטים[62] וכו',

און אַ זאַך וואָס אין בה נפק"מ — פאַרגעסט מען —

עד"ז אין לימוד התורה: לערנען תורה און אַ סך בכמות ובאיכות — דאָס איז ענינו און זיין חוש, אָבער „מה הייתה משמשת", לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ניט דאָס איז שורש נשמתו[63],

ביז אַז עס קען נשתלשל ווערן למטה מטה (באופן פון נפילה) — זיין חריף אָבער אַן ומסיק[64] כלל,

---

53) ראה שה"ש רבה פ"ה (א, ב) טובים דודיך מיין (ובהנסמן שם).

54) ראה לקו"ת שה"ש ב, ד. ג, ב־ג. אמרי בינה ש' הק"ש פנ"ד ואילך. ועוד. וראה ס' הלקוטים (דמאמרי הצ"צ) ערך יין סעיף ח.

55) תענית ד, ע"א.

56) נסמן לעיל הערה 23.

57) נדרים פא, א. ב"מ פה, ריש ע"ב.

58) להעיר מתניו ספמ"א.

59) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 327 ואילך. חי"ט ע' 41 ואילך.

60) לקו"ת שלח מ, א. וראה מרג"ב ח"ג פנ"א בהערה.

61) ובפרט משחרב ביהמ"ק ונשלמה פרים שפתינו ובטל החילוק דכהן לוי וישראל וכו'.

62) ראה שער היחוד פ"א־ד בנוגע להתבוננות שצ"ל בפרטיות דוקא. קונטרס העבודה פ"ו.

63) ואולי י"ל שזוהי עבודת ודרגת ראב"י מצ"ע, והשכחה היא למעליותא, ע"ד שכחת ר' זירא דתלמוד בבלי (ב"מ שם, א. נת' בתר"א סט, ג. אוה"ת ואתחנן ס"ע עה ואילך. המשך תרס"ו ע' יג. ובכ"מ. וראה שערי אורה שבהערה הבאה)

עד שהזכירו אבא שאול והעלהו לדרגא נעלית עוד יותר. ואכ"מ.

64) ראה שערי אורה (כג, א ואילך).

זאגט אבא שאול און דערמאנט, אז מען דארף אראפריינגען דעם לימוד אין מעשה פרטי בפועל, ובכללות — לימוד המביא לידי מעשה.

בשעת מ'האט בלויז דעם „יין" שבתורה, קען זיין אז מען זאל ניט וועלן אפטרעטן פון דעם געשמאק פון הבנה והשגה בתורה אויף צו פארנעמען זיך מיט ענינים פון מעשה (וואס איז אפט פארבונדן מיט „כפי" — מעשה מלשון[65] מעשין על הצדקה[66]);

וועז דער לימוד התורה איז דורכגענומען מיט ביטול, און דער עיקר ותכלית פון זיין לערנען איז כדי ער זאל וויסן ווי צו מכוון זיין צום רצון העליון[67], דוקא דעמאלס איז גדול לימוד (כולל הפירוש — גדלות הלמוד), דער לימוד איז אין אן אופן פון „מביא לידי מעשה", ביז צו פארנעמען זיך דוקא אליין מיט ענינים של מעשה, ווי די גמרא[68] דערציילט בארוכה אויף ר' חייא — דוקא געטאן בגופו ממש,

ומסיים: כמה גדולים מעשי חייא.

(משיחות ש"פ דברים תשמ"ב, תשל"ו)

---

65) ב"י לטיו"ד סרמ"ח.

66) ד"ה ועבדי דוד (האו) תרצ"ט בתחלתו. ועד"ז בלקו"ת בחוקותי מח, א.

67) ראה אגה"ק (סכ"ט) שזהו דוקא ע"י הלכות שבתורה.

68) כתובות קג, ב. ב"מ שם, ב.